

Hørings svar fra Finnmark SV – Fiskeritillatelser, kvotetak og fordeling av strukturgevinst

Finnmark SV viser til Fiskeridirektoratets høring om fiskeritillatelser, kvotetak og fordeling av strukturgevinst.

Finnmark SV støtter alternativ B for håndtering av kvotetak (overskytende strukturgevinstkvotefaktorene fordeles direkte til gruppen hvor utløpet av strukturkvotene skjedde) og ber om:

- at strukturgevinsten omfattes av kvotetakene,
- at rekrutteringskvoter omfattes av tilbakeføringen på lik linje med andre grunnkvoter,
- at fiskeritillatelser fortsatt skal være knyttet til aktive fiskere og aktiv drift,
- at det ikke åpnes for økt fleksibilitet i kvotetakene.

Alternativ B er det eneste alternativet som sikrer at tilbakeføringen får en reell omfordelende effekt og ikke i praksis uthules gjennom tilpasninger eller unntak. Vi mener også at dagens kvotetak generelt er for høye, og at framtidige endringer i kvotesystemet må bidra til mindre konsentrasjon av kvoter og eierskap. Det bør ikke åpnes for ytterligere strukturering før konsekvensene av dagens strukturordninger er grundig evaluert.

Fellesskapets ressurser

Havressurslova slår fast at de villlevende marine ressursene tilhører fellesskapet. Dette må være utgangspunktet for hele tilbakeføringen.

Strukturordningen ble akseptert fordi den var midlertidig. Strukturkvoter skulle gi økt lønnsomhet og bidra til modernisering av flåten, men verdiene skulle tilbakeføres når kvotene utløp. Tilbakeføringen er selve poenget med ordningen.

Strukturgevinst er verdier som tilbakeføres til fellesskapet. Disse verdiene kan derfor ikke brukes til å opprettholde eksisterende konsentrasjon av kvoter og kapital. De skal fordeles bredere og komme flere aktive fiskere og kystsamfunn til gode. Derfor er alternativ B det riktige alternativet. Når strukturgevinst tilbakeføres til fellesskapet, må gevinsten faktisk omfordeles. Den må ikke i praksis bli værende hos fartøy som allerede har de største kvoteporteføljene. Alternativ A og C vil i ulik grad skjerme eksisterende kvotekonsentrasjon og redusere effekten av tilbakeføringen.

Finnmark SV er bekymret for en utvikling der kvoter i stadig større grad behandles som finansielle eiendeler, og der hensynet til kvoteverdier og bankenes sikkerhet får større betydning enn hensynet til fellesskapet. Forvaltningen av fiskeressursene skal ikke innrettes for å beskytte høye kvotepriser.

Rekruttering og aktive fiskere

Fiskeritillatelser må fortsatt være knyttet til aktive fiskere og aktiv drift. Utviklingen må ikke gå i retning av passive eierskap eller ytterligere finansialisering av fiskerettigheter.

En av de største utfordringene i norsk fiskerinæring er at inngangsbilletten blir stadig høyere. Høye kvotepriser gir høy gjeld, økt økonomisk risiko og gjør det vanskeligere for unge fiskere å etablere seg. Resultatet er færre nyetableringer og økende konsentrasjon av eierskap. Tilbakeføringen av strukturgevinst må derfor brukes til å redusere konsentrasjon og styrke rekruttering.

Finnmark SV mener at rekrutteringskvoter skal behandles som øvrige grunnkvoter ved fordeling av strukturgevinst. Disse kvotene er knyttet til aktive fiskere, kan ikke omsettes og skal tilbake til fellesskapet når fiskeren avslutter virksomheten. Nettopp derfor bør de ikke behandles dårligere enn øvrige grunnkvoter ved fordeling av strukturgevinst.

Ressurser tilbake til Finnmark

I Finnmark er fiskeriene avgjørende for arbeidsplasser, verdiskaping og norsk tilstedeværelse langs kysten. I en tid med økt sikkerhetspolitisk oppmerksomhet om nordområdene er en aktiv og spredt kystflåte en viktig del av Norges beredskap og tilstedeværelse i nord.

Struktureringen har bidratt til økt lønnsomhet, bedre sikkerhet og en mer moderne fiskeflåte. Samtidig har den over tid bidratt til økt kvotekonsentrasjon, høyere inngangsbarrierer og en betydelig overføring av verdier ut av mange fiskeriavhengige kystsamfunn.

Når strukturgevinst nå skal tilbakeføres, må målet være mer enn å omfordele verdier mellom eksisterende kvoteeiere. Tilbakeføringen må brukes til å styrke fiskeriavhengige samfunn og føre en større del av ressursgrunlaget tilbake til kysten i Nord-Norge.

Finnmark SV mener at framtidige reformer i fiskeripolitikken må inneholde sterkere mekanismer som sikrer at fiskeressurser og verdiskaping kommer fiskeriavhengige kystsamfunn til gode, og særlig de nordligste fylkene som har båret en stor del av kostnadene ved struktureringen.

Behov for evaluering

Riksrevisjonen har tidligere kritisert mangelfulle vurderinger av hvordan endringer i kvotesystemet påvirker kystsamfunn, geografisk fordeling og eierkonsentrasjon. Finnmark SV mener høringsnotatet ikke i tilstrekkelig grad belyser konsekvensene av de ulike alternativene for geografisk fordeling, eierkonsentrasjon, rekruttering og aktivitet i kystsamfunn. Dette bør utredes nærmere før endelig forskrift fastsettes.

Finnmark SV mener videre at tilbakeføringen av strukturgevinst markerer et naturlig tidspunkt for å evaluere de samlede konsekvensene av strukturpolitikken. Før det åpnes for ytterligere strukturering eller økt fleksibilitet i kvotesystemet, bør det gjennomføres en helhetlig evaluering av konsekvensene for rekruttering, kystsamfunn, eierkonsentrasjon, gjeldsbelastning og beredskap.

I tillegg bør det vurderes hvordan fordelingen av ressursene kan belønne fiskerier med lav negativ påvirkning på naturmangfold og karbonlagre, og med lavt energiforbruk og lave klimagassutslipp.